

श्री ५ को सरकार
कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयको
सूचना १

श्री ५ को सरकारले खाद्य ऐन, २०२३ को दफा ७ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी देहायका खाद्य पदार्थहरूको गुणस्तर देहायबमोजिम निर्धारण गरेकोले यो सूचना प्रकाशन गरिएको छ ।

०१.१६ धूलो दूध (Whole Milk Powder)

धूलो दूध भन्नाले गाई वा भैँसी वा दुवैको दूधको समिश्रणलाई वा निर्धारितस्तरको दूधलाई राम्ररी जल निष्काशन गरी तयार गरिएको खाद्य पदार्थलाई सम्झनु पर्दछ र यसको गुणस्तर परिधि देहायबमोजिम हुनुपर्नेछ ।

१.	जलाश (Moisture)	५ प्रतिशतमा नबढेको
२.	दूधको चिल्लो पदार्थ (Milk fat)	२६ प्रतिशतमा नघटेको
३.	प्रोटीन (Protein) (दुग्ध ठोस पदार्थमा)	३४ प्रतिशतमा नघटेको
४.	अम्लता (Acidity) (ल्याक्टिक एसिडको आधारमा)	१.२ प्रतिशतमा नबढेको
५.	घुलनशीलता (Solubility) स्प्रे ड्राइडमा (Spray dried)	९८.५ प्रतिशतमा नघटेको
	रोलर ड्राइडमा (Roller dried)	८५ प्रतिशतमा नघटेको
६.	टोटल प्लेट काउन्ट (Total Plate Count)	५०,००० प्रति ग्राममा नबढेको
७.	कोलिफर्म (Coliform)	अनुपस्थित प्रति ०.१ ग्राममा

०१.१७ धृतांश रहित धूलो दूध (Skimmed Milk Powder)

धृतांश रहित धूलो दूध भन्नाले गाई वा भैँसी वा दुवैको दूधको समिश्रणलाई वा निर्धारितस्तरको धृतांश रहित दूधलाई राम्ररी जल निष्काशन गरी तयार गरेको खाद्य पदार्थलाई सम्झनु पर्दछ । यसमा सोडियम वाई कार्बोनेट हुनुहुँदैन र यसको गुणस्तर परिधि देहायबमोजिम हुनुपर्नेछ ।

१.	जलाश (Moisture)	५ प्रतिशतमा नबढेको
२.	दूधको चिल्लो पदार्थ (Milk fat)	१.५ प्रतिशतमा नबढेको
३.	प्रोटीन (Protein) (दुग्ध ठोस पदार्थमा)	३४ प्रतिशतमा नघटेको
४.	अम्लता (Acidity) (ल्याक्टिक एसिडको आधारमा)	१.५ प्रतिशतमा नबढेको

(३१)

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएको छ, मात्र लागु हुनेछ।

घुलनशिलता (Solubility)	
स्प्रे ड्राइडमा (Spray dried)	९८.५ प्रतिशतमा नघटेको
रोलर ड्राइडमा (Roller dried)	८५ प्रतिशतमा नघटेको
६. टोटल प्लेट काउन्ट (Total Plate Count)	५०,००० प्रति ग्राममा नबढेको
७. कोलिफर्म (Coliform)	अनुपस्थित प्रति ०.१ ग्राममा

माथि उल्लिखित ०१.१६ को धूलो दूध र ०१.१७ को घृतांश रहित धूलो दूध दुवैमा देहायबमोजिमको थप गुणस्तर परिधि समेत हुनुपर्नेछ।

१. दूषित तत्वहरू (Contaminants)	सहन सीमा
(क) हेभि मेटल्स (Heavy metals)	(Tolerance limit)
१. आर्सेनिक (Arsenic)	०.१ मिलिग्राम प्रति किलोग्राममा नबढेको
२. लिड (Lead)	०.२ मिलिग्राम प्रति किलोग्राममा नबढेको
३. क्याडमियम (Cadmium)	०.१ मिलिग्राम प्रति किलोग्राममा नबढेको
(ख) माइकोटक्सिन (Mycotoxins)	
सम्पूर्ण अफ्लाटक्सिन (Total Aflatoxin)	१० मिलिग्राम प्रति किलोग्राममा नबढेको
(ग) विकिरण (Radiation)	३०० विकिरल प्रति किलोग्राममा नबढेको
(घ) जीवनाशक विषादीको अवशेष (Pesticides residue)	
१. अल्ड्रिन डाइलड्रिन (Aldrin / Dieldrin)	०.१५ मिलिग्राम प्रति किलोग्राममा नबढेको
२. क्लोरडेन (Chlordane)	०.०५ मिलिग्राम प्रति किलोग्राममा नबढेको
३. डि.डि.टी (DDT) (DDT, DDD & DDE Singly or in combination)	०.०२ मिलिग्राम प्रति किलोग्राममा नबढेको
४. फेनिट्रोथियन (Fenitrothion)	०.०५ मिलिग्राम प्रति किलोग्राममा नबढेको
५. हेप्टाक्लोर (Heptachlor)	०.१५ मिलिग्राम प्रति किलोग्राममा नबढेको
६. लिन्डेन (Lindane)	०.०१ मिलिग्राम प्रति किलोग्राममा नबढेको
७. क्लोरफेनभिनफोस (Chlorfenvinphos)	०.२ मिलिग्राम प्रति किलोग्राममा नबढेको
८. क्लोरपाइरिफोस (Chlorpyrifos)	०.०१ मिलिग्राम प्रति किलोग्राममा नबढेको
९. २,४ डि (2,4 D)	०.०५ मिलिग्राम प्रति किलोग्राममा नबढेको
१०. इथियन (Ethion)	०.५ मिलिग्राम प्रति किलोग्राममा नबढेको
११. मोनोक्रोटोफोस (Monocrotophos)	०.०२ मिलिग्राम प्रति किलोग्राममा नबढेको

१२. कार्वेन्डाजिम (Carbendazim)	०.१ मिलिग्राम प्रति किलोग्राममा नबढेको
१३. बेनोमाइल (Benomyl)	०.१ मिलिग्राम प्रति किलोग्राममा नबढेको
१४. कार्बोफुरान (Carbofuran)	०.१ मिलिग्राम प्रति किलोग्राममा नबढेको
१५. साइपरमेथ्रिन (Cypermethrin)	०.०५ मिलिग्राम प्रति किलोग्राममा नबढेको
१६. इडिफेनफोस (Edifenphos)	०.०५ मिलिग्राम प्रति किलोग्राममा नबढेको
१७. फेन्थियायन (Fenthion)	०.०१ मिलिग्राम प्रति किलोग्राममा नबढेको
१८. फेन्भालरेट (Fenvalerate)	०.०५ मिलिग्राम प्रति किलोग्राममा नबढेको
१९. फेन्थोएट (Phenthoate)	०.०१ मिलिग्राम प्रति किलोग्राममा नबढेको
२०. फोरेट (Phorate)	०.०१ मिलिग्राम प्रति किलोग्राममा नबढेको
२१. प्रिमिफोसमिथाइल (Primiphosmethyl)	०.०५ मिलिग्राम प्रतिकिलोग्राममा नबढेको

द्रष्टव्य:- धूलो दूधमा जीवनाशक विषादीको गणना चिल्लो पदार्थको आधारमा गरिनु पर्नेछ ।

२. लेवल

जल निष्काशनको लागि अपनाइएको विधि लेवलमा स्पष्ट उल्लेख भएको हुनु पर्नेछ ।
उल्लेख गरिएबमोजिम उत्पादन गरिएको धूलो दूध द्रवण मुद्रित (hermetically sealed) भाँडोमा
प्याक गरिनुको साथै उक्त भाँडाको लेवलमा खाद्य नियमावली अनुसार लेवल स्पष्ट उल्लेख
भएको हुनु पर्नेछ ।

३. खाद्य योगशिल (Food Additives)

(क) स्टेबिलाइजर्स (Stabilizers)

१. सोडियम साइट्रेट	५ ग्राम प्रति किलोग्राममा नबढेको (छुट्टै वा संयुक्त रूपमा जलाशरहित शुष्क पदार्थ (Anhydrous substances) मा उल्लेख गरिएको)
२. पोट्यासियम साइट्रेट	

(ख) फर्मिङ एजेन्ट (Firming agents)

१. पोट्यासियम क्लोराइड	कुशल उत्पादन प्रविधिद्वारा निर्धारित
२. क्याल्सियम क्लोराइड	

(ग) एसिटिडि रेगुलेटर्स (Acidity regulators)

१. सोडियम फस्फेट	५ ग्राम प्रति किलोग्राममा नबढेको (छुट्टै वा संयुक्त रूपमा जलाशरहित शुष्क पदार्थ (Anhydrous substances) मा उल्लेख गरिएको)
२. पोट्यासियम फस्फेट	
३. डाइफस्फेट	
४. ट्राइफस्फेट	
५. पोलिफस्फेट	

(३३)

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएको छ, मात्र लागु हुनेछ।

६. सोडियम कार्बोनेट
७. पोट्यासियम कार्बोनेट
- (घ) इमल्सिफर (Emulsifiers)
१. लेसिथिन वा प्राकृतिक स्रोत
वाट प्राप्त फस्फोलिपिडहरु कुशल उत्पादन प्रविधिद्वारा निर्धारित
२. फ्याट्टी एसिडका मोनो र डाइग्लिसराइडहरु २.५ ग्राम प्रति किलोग्राममा नवढेको
- (ङ) एन्टि-केकिङ एजेन्ट (Anti-caking agents)
१. क्याल्सियम कार्बोनेट
२. ट्राइक्याल्सियम अर्थोफस्फेट
३. ट्राइम्याग्नेसियम अर्थोफस्फेट १० ग्राम प्रति किलोग्राममा नवढेको (छुट्टै वा संयुक्त रूपमा)
४. म्याग्नेसियम कार्बोनेट
५. म्याग्नेसियम अक्साइड
६. सिलिकन डाइअक्साइड(एमफस)
७. क्याल्सियम सिलिकेट
८. म्याग्नेसियम सिलिकेट
९. सोडियम एलुमिनोसिलिकेट
१०. क्याल्सियम एलुमिनियम सिलिकेट
११. एलुमिनियम सिलिकेट
- (च) एन्टि-अक्सिडेन्ट्स (Anti-oxidants)
१. एल-एस्कर्विक एसिड ०.५ ग्राम प्रति किलोग्राम मा नवढेको
२. सोडियम एस्कर्वेट (एस्कर्विक एसिडको रूपमा उल्लेख गरिएको)
३. एस्कर्विल पाल्मिटेट
४. ब्यूटाइलेटेड हाइड्रोक्सिएनिसोल (BHA) ०.०१ प्रतिशतमा नवढेको (तौलको आधारमा)

खण्ड ५०, संख्या ४२, मिति २०५७।०।२३ को नेपाल राजपत्र भाग ३ मा प्रकाशित यस मन्त्रालयको सूचनाको ०१.१६ धूलो दूध (Whole Milk Powder) र ०१.१७ घृतांश रहित धूलो दूध (Skimmed Milk Powder) को गुणस्तर परिधि भिकिएको छ ।

सचना २

कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयले रासायनिक मल (नियन्त्रण) आदेश, २०५५ को दफा ३५ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी सोही आदेशको अनुसूची- १ मा देहायबमोजिमका रासायनिक मलहरूको स्पेसिफिकेशनलाई थप गरेको हुँदा यो सूचना प्रकाशन गरिएको छ ।

१. एन.पी.के. (१०:२६:२६)

क्र. सं.	गुण	आवश्यकता
१.	भौतिक अवस्था विवरण तथा दानाको आकार	९० प्रतिशत दाना १ मि.मि. देखि ४ मि.मि. को IS चाल्नीबाट छिर्ने हुनु पर्दछ र १ मि.मि. भन्दा सानो आकारको दाना ५ प्रतिशत भन्दा बढी हुनु हुँदैन ।
२.	रासायनिक सम्मिश्रण २.१ तौलको आधारमा कुल नाइट्रोजन प्रतिशत, न्यूनतम २.२ तौलको आधारमा एमोनिकल नाइट्रोजन प्रतिशत, न्यूनतम २.३ तौलको आधारमा युरियाको रुपमा नाइट्रोजन प्रतिशत, अधिकतम २.४ तौलको आधारमा तटस्थ एमोनियम साइट्रेटमा घुलनशील फोस्फेट (P_2O_5) प्रतिशत, न्यूनतम २.५ तौलको आधारमा पानीमा घुलनशील फोस्फेट (as P_2O_5) प्रतिशत, न्यूनतम २.६ तौलको आधारमा पानीमा घुलनशील पोटास (as K_2O) प्रतिशत, न्यूनतम २.७ तौलको आधारमा चिस्यानको प्रतिशत, अधिकतम	१०.० ७.० ३.० २६.० २२.१ २६.० १.०
३	अन्य	स्वतन्त्र सर्भेयर वा मान्यता प्राप्त सरकारी प्रयोगशालाले कुनै किसिमको विकिरणयुक्त (radioactive) पदार्थबाट दूषित छैन भनी दिएको प्रमाणपत्र

(३५)

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएको छि मात्र लागु हुनेछ।

२. एन.पी.के. (१२:३२:१६)

क्र. सं.	गुण	आवश्यकता
१.	भौतिक अवस्था विवरण तथा दानाको आकार	९० प्रतिशत दाना १ मि.मि. देखि ४ मि.मि. को IS चाल्नीबाट छिर्ने हुनु पर्दछ र १ मि.मि. भन्दा सानो आकारको दाना ५ प्रतिशत भन्दा बढी हुनु हुँदैन।
२.	रासायनिक सम्मिश्रण २.१ तौलको आधारमा कुल नाइट्रोजन प्रतिशत, न्यूनतम २.२ तौलको आधारमा एमोनिकल नाइट्रोजन प्रतिशत, न्यूनतम २.३ तौलको आधारमा युरियाको रूपमा नाइट्रोजन प्रतिशत, अधिकतम २.४ तौलको आधारमा तटस्थ एमोनियम साइट्रेटमा घुलनशील फोस्फेट (P_2O_5) प्रतिशत, न्यूनतम २.५ तौलको आधारमा पानीमा घुलनशील फोस्फेट (as P_2O_5) प्रतिशत, न्यूनतम २.६ तौलको आधारमा पानीमा घुलनशील पोटास (as K_2O) प्रतिशत, न्यूनतम २.७ तौलको आधारमा चिस्यानको प्रतिशत, अधिकतम	१२.० ९.० ३.० ३२.० २७.२ १६.० १.०
३	अन्य	स्वतन्त्र सभैयर वा मान्यता प्राप्त सरकारी प्रयोगशालाले कुनै किसिमको विकिरणयुक्त (radioactive) पदार्थबाट दूषित छैन भनी दिएको प्रमाणपत्र

३. पोटासियम क्लोराइड (म्युरेट अफ पोटास) (दानादार) (६०:०:०)

क्र. सं.	गुण	आवश्यकता
१.	भौतिक अवस्था विवरण तथा दानाको आकार	९० प्रतिशत दाना ३.३५ मि.मि. को IS चाल्नीबाट छिर्ने र १ मि.मि. को IS चाल्नीमा नछिर्ने हुनु पर्दछ। १ मि.मि. भन्दा सानो आकारको दाना ५ प्रतिशत भन्दा बढी हुनु हुँदैन।

(३६)

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

२.	रासायनिक सम्मिश्रण २.१ तौलको आधारमा पानीमा घुलनशील पोटास (as K ₂ O) प्रतिशत, न्यूनतम २.२ तौलको आधारमा सोडियम (as NaCl) प्रतिशत, अधिकतम २.३ तौलको आधारमा म्याग्नेसियम (as MgCl ₂) प्रतिशत, अधिकतम २.४ तौलको आधारमा चिस्यानको प्रतिशत, अधिकतम	६०.० ३.५ १.० ०.५
३	अन्य	स्वतन्त्र सभ्येय वा मान्यता प्राप्त सरकारी प्रयोगशालाले कुनै किसिमको विकिरणयुक्त (radioactive) पदार्थबाट दूषित छैन भनी दिएको प्रमाणपत्र

४. एन.पी.के. (२०:२०:१०)

क्र. सं.	गुण	आवश्यकता
१.	भौतिक अवस्था विवरण तथा दानाको आकार	१० प्रतिशत दाना १ मि.मि. देखि ४ मि.मि. को IS चाल्नीबाट छिर्ने हुनु पर्दछ, १ मि.मि. भन्दा सानो आकारको दाना ५ प्रतिशत भन्दा बढी हुनु हुँदैन।
२.	रासायनिक सम्मिश्रण २.१ तौलको आधारमा कुल नाइट्रोजन प्रतिशत, न्यूनतम २.२ तौलको आधारमा तटस्थ एमोनियम साइट्रेटमा घुलनशील फोस्फेट (P ₂ O ₅) प्रतिशत, न्यूनतम २.३ तौलको आधारमा पानीमा घुलनशील फोस्फेट (as P ₂ O ₅) प्रतिशत, न्यूनतम २.४ तौलको आधारमा पानीमा घुलनशील पोटास (as K ₂ O) प्रतिशत, न्यूनतम २.५ तौलको आधारमा चिस्यानको प्रतिशत, अधिकतम	२०.० २०.० १७.० १०.० १.५
३	अन्य	स्वतन्त्र सभ्येय वा मान्यता प्राप्त सरकारी प्रयोगशालाले कुनै किसिमको विकिरणयुक्त (radioactive) पदार्थबाट दूषित छैन भनी दिएको प्रमाणपत्र

आज्ञाले,
रामकुमार आचार्य
उप-सचिव

(३७)

मुद्रण विभाग, सिंहदरवार, काठमाडौंमा मद्रित ।
आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१३९

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।